

TAPA EMEA
Transported Asset Protection Association

TAPA EMEA
Driver Security Guide

TAPA EMEA Copyright © Do Not Copy

SERBIAN

Pregled sadržaja

<u>UVOD, OKRUŽENJE I ZAŠTITA U LANCU SNABDEVANJA.....</u>	3
<u>KOMUNIKACIJA SA POLICIJOM I MENADŽMENTOM .....</u>	4
<u>TIPOVI KRIMINALNIH AKTIVNOSTI.....</u>	5
ULAZAK, PLJAČKA I KRAĐA	6
PREVARA	8
OTMICA	11
ULAZAK ILEGALNIH IMIGRANATA	13
ZLOČIN „NA VOZILIMA NA POSLEDNJEM KILOMETRU“	15
SAJBER KRIMINAL I CURENJE BEZBEDNOSNIH INFORMACIJA.....	17
<u>FUNKCIONALNOSTI DISPEČERSKIH ILI CENTARA ZA PRAĆENJE I PODRŠKU VOZAČIMA.....</u>	19
<u>BROJEVI HITNIH SLUŽBI U EVROPI .....</u>	21
<u>KORISNA PRAVILA ZA VOZAČE.....</u>	22
<u>LITERATURA .....</u>	23
<u>IZJAVA O ODRICANJU ODGOVORNOSTI ZA VODIČ O BEZBEDNOSTI VOZAČA.....</u>	23

Uvod, okruženje i zaštita u lancu snabdevanja

Krađa tereta je značajan problem na globalnom nivou. Većina prevoza tereta u Evropi se obavlja putem drumskog saobraćaja. Slično je i u ostalim zemljama Evrope, Bliskog istoka i Afrike. Posebno za Evropsku uniju, krađa tereta na putevima može se smatrati pretnjom za jedan od osnovnih principa EU, slobodno kretanje robe. Godišnji gubici usled krađe tereta u Evropi procenjuju se na 8,2 milijarde evra ili prosečno 6,72 evra po putovanju.

- Samo u 2023. godini, broj krađa tereta prijavljenih TAPA EMEA iznosi preko 50.000; to je preko 140 krađa dnevno.
- U poslednje tri godine, prosečan gubitak za prijavljene velike zločine sa vrednošću preko 100.000 evra iznosi preko milion evra.
- U istom periodu, vrednost robe prijavljene kao ukradene iz lanaca snabdevanja u EMEA svaka 24 sata je nešto više od 800.000 evra.
- U Južnoj Africi zabeležen je mali pad u broju krađe vozila, ali je zabeležen porast pljački tokom transfera novca vozilima.
- Od ovih kriminalnih dela u vezi sa teretom:
  - U proseku 80% su krađe iz kamiona/prikolica.
  - Od tih 80%, 10% se dešava na neosiguranim parking-mestima.

I neorganizovani i organizovani napadi verovatno će se desiti u toku obavljanja drumskog transporta tereta. Kada je reč o neorganizovanim napadima, odsustvo „pružanja prilike“ je ključ za smanjenje ovih incidenata. S druge strane, razumevanje načina sprovođenja kriminalnih mreža je presudno za efikasno rešavanje zločina povezanih sa transportom tereta. Ove kriminalne mreže deluju preko granica, često koristeći legalne poslovne strukture za svoje aktivnosti. Sektori kao što su građevinarstvo, ugostiteljstvo i logistika su posebno ranjivi na infiltraciju organizovanog kriminala.

Komunikacija sa policijom i menadžmentom

Efikasna komunikacija sa policijskim vlastima i menadžmentom prevoznika je ključna za vozače, posebno tokom neobičnih situacija. U tim situacijama, vozači moraju dostaviti važne informacije na jasan i tačan način. Jezičke barijere mogu biti izazov, jer vozači možda ne govore lokalni jezik. U takvim slučajevima postoje mehanizmi koje pružaju profesionalni monitoring centri, koji mogu povezati prevodioce sa vozačima za potrebe komunikacije sa lokalnim vlastima. Neki od ovih monitoring centara imaju mrežu centara i bezbednosnih kompanija duž ruta kretanja vozača kako bi pružili podršku u slučaju incidenata, bilo pružanjem usluga obezbeđenja na licu mesta, ako je to potrebno, ili olakšavanjem lokalne interakcije sa policijom i hitnom medicinskom službom.

U slučaju bezbednosnog incidenta, vozači moraju biti u mogućnosti da tačno prenesu bar sledeće informacije policiji:

- Ime vozača i registarska oznaka vozila (kamion i prikolica)
- Posebne karakteristike vozila (boja, marka, specijalni logotipi, itd.) koje će olakšati policijskim snagama da lociraju vozila
- Lokacija vozila (što preciznije moguće) koristeći oznake na putu, ili najbliži grad/selo kroz koje su prošli, ili bilo koju obeleženu tačku (npr. servisna stanica, itd.)

- Tip incidenta i da li je potrebna medicinska pomoć.

Komunikacija sa menadžmentom prevoznika u slučaju incidenta treba da obezbedi istu tačnost i minimalan skup informacija, fokusirajući se uglavnom na poslednje dve tačke navedene iznad, budući da su podaci o vozačima i vozilima dobro poznati prevozniku.

Tipovi kriminalnih aktivnosti

U ovom Vodiču za bezbednost vozača istražićemo uobičajene tipove kriminalnih aktivnosti i pružiti savete o prevenciji, reakciji i prijavljivanju. Prema najnovijem izveštaju Europol, postoji 821 kriminalna mreža u EU sa više od 25.000 članova. Ove mreže se bave raznim zločinima, uključujući trgovinu drogama, prevaru, imovinske delikte, krijumčarenje migranata i trgovinu ljudima. Trgovina drogama je istaknuta aktivnost, pri čemu je 50% najvećih kriminalnih mreža uključeno u nju, a 36% se isključivo fokusira na trgovinu drogama. Takođe ćemo analizirati nekoliko specifičnih tipova kriminalnih aktivnosti na način koji će predstaviti samo teme koje direktno mogu uticati na vozače i pružiti neke smernice sa lako razumljivim i zapamćenim radnjama vozača koje treba preduzeti ili izbegavati tokom takvih incidenata. U većini analiziranih tipova kriminala uključili smo i neke povezane primere.

MOST TARGETED PRODUCTS – TOP 5 COUNTRIES

South Africa

1. Phones
2. Cash
3. Misc. Electronics
4. Metal
5. Food & Drink

United Kingdom

1. Fuel
2. Food & Drink
3. Tobacco
4. Clothing & Footwear
5. No Load (Theft of truck and/or trailer)

Germany

1. Fuel
2. Metal
3. Tools/Building Materials
4. Auto Parts
5. No Load (Theft of truck and/or trailer)

France

1. Fuel
2. Metal
3. Jewellery/Precious Metals
4. Misc. Electronics
5. Food & Drink

Sweden

1. Fuel
2. Metal
3. No Load (Theft of truck and/or trailer)
4. Cash
5. Food & Drink

Note: TAPA EMEA is recording losses in over 20 TIS product categories. However, across EMEA, most recorded cargo crimes stated the products targeted as unspecified or miscellaneous.

Ulazak, pljačka i krađa

Šta je pretnja ulaska pljačke (tereta/goriva) ili krađe?

Postoji nekoliko situacija u kojima kriminalci uspevaju da uđu u teretni prostor (ulazak) i delimično ukradu teret iz njega. Takođe postoje slučajevi u kojima kriminalci uspevaju da ukradu ceo kamion ili prikolicu sa punim teretom.

Kako sprečiti pretnju ulaska pljačke ili krađe?

Da bi se smanjio rizik od ulaska, pljačke ili krađe, preporučuje se pridržavanje planirane rute i izbegavanje neplaniranih zaustavljanja ili promena, jer ovi neplanirani događaji pružaju kriminalcima željenu priliku za napad. Iako praćenje plana ne garantuje potpunu sigurnost, značajno smanjuje verovatnoću da postanete žrtva.

Takođe, preporučuje se da ne dolazite previše rano na odredište, jer čekanje napolju izlaže i vozača i teret kriminalcima koji su aktivni u logističkim centrima. Pored toga, nedavno je zabeležen značajan porast prijavljenih incidenata krađe goriva, koji se odnose na male i velike količine ukradenog dizela.

Ako ste već bili pogođeni ili postali žrtva incidenta/krađe, molimo vas da sa nama podelite tip, obim, lokaciju i vrstu proizvoda koji su uključeni putem sledeće imejl adrese: tisteam@tapaemea.org.

Na taj način možemo zabeležiti incident u našoj TAPA EMEA bazi podataka i pomoći drugim vozačima i dispečerima da reaguju na relevantne trendove.

THEFT FROM VEHICLE INCIDENT ON 12.03.2024

Incident Details	Place	Product
<p>DATE 12.03.2024</p> <p>INCIDENT CATEGORY Theft from Vehicle</p> <p>MODUS OPERANDI Intrusion</p>	<p>City -</p> <p>REGION/ COUNTRY -/Germany</p> <p>LOCATION TYPE Unclassified Parking</p> <p>LATITUDE/ LONGITUDE 51.401352397921/ 11.719513675255</p>	<p>CATEGORY Miscellaneous Electronics</p> <p>PRODUCT DETAILS Electrical appliances</p> <p>VALUE IN EUR 150,000.00</p>

Source: TIS database

THEFT FROM TRAILER INCIDENT IN 20.02.2024

Incident Details	Place	Product
<p>DATE 20.02.2024</p> <p>INCIDENT CATEGORY Theft from Vehicle</p> <p>MODUS OPERANDI Intrusion</p>	<p>City Naples</p> <p>REGION/ COUNTRY -/ Italy</p> <p>LOCATION TYPE Unclassified Parking</p> <p>LATITUDE/ LONGITUDE 40.8517746/15.2681244</p>	<p>CATEGORY Miscellaneous</p> <p>PRODUCT DETAILS Perfumery and Tobacco products</p> <p>VALUE IN EUR 2,400,000.00</p>

Source: TIS database

Sigurna parking-mesta

Kada pravite pauze tokom svoje rute, preporučuje se korišćenje sigurnih parking-mesta. Konsultujte se sa svojim dispečerima pre nego što započnete putovanje kako biste locirali ova sigurna parking-mesta duž vaše rute. Prednosti korišćenja sigurnih parking-mesta uključuju:

- Povećanu bezbednost za vozača i teret, smanjujući rizik od kriminalnih aktivnosti.
- Pristup sadržajima za odmor i higijenu koji pomažu vozačima da se opuste tokom pauza.
- U slučaju incidenta, sigurnosni sistemi poput CCTV-a mogu pružiti dokaze koji podržavaju policijske i interne istrage.

Neplanirana zaustavljanja i neplanirane promene ruta

Kriminalci često traže da iskoriste svaku nepravilnost na vašoj ruti, jer ih vide kao prilike za napad i krađu tereta. Ključno je ostati budan i minimizirati svaka neplanirana odstupanja ili prekide koji bi mogli stvoriti takve prilike.

Kako reagovati na pretnju ulaska ili krađe?

ŠTA TREBA RADITI

- Zaštitite se. Ako ste u svojoj kabini, ostanite unutra.
- Odmah pozovite policiju.
- Ako je vaš kamion opremljen „PANIC“ tasterom, pritisnite ga ili pokušajte da komunicirate sa svojim monitoring/dispečerskim centrom.
- Prikupite što više informacija o kriminalcima koje ćete podeliti sa policijom.
- Osigurajte mesto zločina kako biste podržali istražne timove.
- Ako morate parkirati van sigurnog parking-mesta:
  - Pozicionirajte vrata za utovar vašeg kamiona/prikolice uz zid, zgradu ili drugu prikolicu/vozilo.
  - Obavljajte što je moguće kraću pauzu.
- Koristite čepove i zaštitne uređaje za rezervoar kako biste sprečili krađu goriva.

ŠTA NE TREBA RADITI

- NE pokušavajte da branite teret suočavajući se s kriminalcima, jer to može ugroziti vaš život.
- NE menjajte svoju planiranu rutu i planirana zaustavljanja, osim ako nije neophodno, i obavestite svoj dispečerski centar dok preduzimate dodatne sigurnosne mere.
- NE menjajte adresu isporuke bez pozitivne potvrde od vašeg dispečera.
- NE oslanjajte se na prolaznike da vas upute ako ste izgubljeni; bolje je pitati ih za informacije o vašoj lokaciji.

Kako prijaviti pretnju ulaska, pljačke i krađe?

Ako dođe do incidenta koji uključuje ulazak radi krađe vašeg tereta, prijavite na sledeći način ili prijavite sledeće informacije policiji/monitoring centru i/ili dispečerskom centru:

- Vreme/datuma/lokacija incidenta
- Bilo kakva povreda ili potreba za hitnom zdravstvenom podrškom
- Ime vozača/registarske oznake kamiona/prikolice
- Broj uključenih kriminalaca
- Izvršene radnje kriminalaca (kako se to dogodio incident)
- Procena štete na teretu

Prevara

Šta je pretnja prevare?

U mnogim slučajevima, napadači pokušavaju da dođu do tereta bez nasilnog napada, već koristeći sporedne metode. Ovaj način delovanja uključuje korišćenje prevarantskih sredstava da obmanu posrednike, prevoznike, pošiljaoce, a naravno i vozače, da predaju teret lopovima umesto legitimnom licu. Lopovi će se lažno predstavljati kao legitimni pošiljaoci, posrednici, policija ili druge vlasti, čak i vozači, kako bi došli do tereta. U nekim slučajevima, napadači mogu ciljati sigurnosne sisteme na vozilima, pokušavajući da zbune ili dezinformišu vozača o lokaciji tereta. Takođe mogu presresti ili blokirati komunikaciju između vozača, dispečerskog/monitoring centra ili policijskih vlasti. Ometanje senzora i uređaja na vozilu je još jedna taktika koju napadači koriste tokom operacija transporta tereta.

Lažni vozači imaju udeo približno 2% ukupnih krađa tereta u Evropi, ali u nekim slučajevima gubici imaju značajno veću vrednost. U novembru 2023. godine, lažni vozač koji se predstavljao kao pravi uspeo je da ukrade mobilne telefone sa aerodroma Schiphol u Amsterdamu, u vrednosti od više od 1,5 miliona evra.

THEFT OF TRAILER INCIDENT ON 10.11.2023

Incident Details	Place	Product
DATE 10.11.2023	City Reims	CATEGORY Food & Drink
INCIDENT CATEGORY Theft of Trailer	REGION/COUNTRY -/France	PRODUCT DETAILS champagne
MODUS OPERANDI Deception Others	LOCATION TYPE En Route	VALUE IN EUR 600,000.00
	LATITUDE/ LONGITUDE 49.258329/ 4.031696	

Source: TIS database

Kako sprečiti pretnju prevare?

- Sprečavanje lažnog predstavljanja

Da biste sprečili lažna predstavljanja i potencijalne prevarantske akcije kriminalaca, važno je ostati oprezan i pridržavati se sledećih smernica:

- Ako vas zaustavi neko ko tvrdi da je policija ili drugi kontrolni organ radi provere, budite oprezni i razmotrite mogućnost lažnog predstavljanja.
- Ako, neposredno pre dolaska na mesto isporuke, zaposlenik skladišta obavesti da morate isporučiti na drugu lokaciju, uvek proverite informacije sa svojim dispečerskim centrom pre nego što nastavite.

- **Izbegavanje ometanja i prevare**

Ometanje se odnosi na namerno blokiranje komunikacionih signala, onemogućavajući uređajima da prenose ili primaju bilo koji oblik komunikacije (glasovni pozivi, SMS, alarmni signali itd.). Prevara, s druge strane, uključuje prevarante koji koriste obmanjujuće tehnike kako bi stekli poverenje žrtava menjajući identitete pozivaoca ili šaljući poruke koje deluju kao da su od drugog, pouzdanog izvora.

On 16 May 2023, cargo thieves attacked and hijacked a truck travelling en route from Port Elizabeth to Cape Town, South Africa. The truck driver was shot and seriously injured.

After taking control of the vehicle, the offenders used a GPS jammer to delay security monitoring services and drove the vehicle to a remote location to offload and steal its cargo.

The target: catalytic converters.

This is just the latest in a series of high value and violent attacks on automotive supply chains in the Europe, Middle East & Africa (EMEA) region, with catalytic converters the prime target. In the last 18 months, thefts of catalytic converters have been reported to the TAPA EMEA Intelligence System (TIS) in France, Germany, and the United Kingdom as well as in South Africa. While most crime reports stating this product type do not share financial loss data, these are known to be significant, high value incidents.

Yet, as with so many other types of cargo crime, the number of recorded thefts is believed to represent only a small minority of the total number of incidents taking place.

Prevara se često koristi da obmane žrtvu kako bi otkrila osetljive podatke ili da sprovedu pregovore o otkupu, dok prikrivaju identitet napadača. Kriminalne mreže mogu čak nuditi usluge prevare drugim kriminalcima.

U transportu tereta, kriminalci često koriste GPS prevaru kako bi manipulirali prikazanom lokacijom na vozačevom uređaju, odvođeći ih sa planirane rute i čineći ih ranjivim na napad.

- **Krađa iz vozila koja su u pokretu**

Pre deset godina, Europol je upozorio na novi fenomen gde kriminalci koriste metodu „Trojanac“ da dobiju pristup dostavnim kamionima skrivajući se u velikim drvenim kutijama. Kutije obeležene kao „Krhko“ preuzimaju kurirske službe. Kada se kutija nalazi unutar kamiona, na putu do konačne destinacije, kriminalci izlaze iz kutije kako bi ukrali vredne predmete unutar kamiona, poput nakita, telefona ili elektronike. Saradnici koji prate sa distance simuliraju nezgodu kako bi zaustavili vozilo, omogućavajući onima skrivenim unutar vozila da pobegnu kroz otvore isečene na krovu vozila.

Krađe tereta koje uključuju simulirane nezgode su prilično česte, a krađe iz vozila u pokretu takođe su redovno prijavljivane. Međutim, način delovanja „Trojanac“ opisan iznad bio je u to vreme novi fenomen.

Još jedan zanimljiv način delovanja je onaj u kojem kriminalci prate vozilo u pokretu istom brzinom. Pozicioniraju se unutar mrtvog ugla kamiona, obično pozadi, gde vozač kamiona ne može da ih vidi na ogledalima. Tada se penju na prikolicu, seku carinska obeležja i ulaze u vozilo kako bi izvršili krađu. Saradnici prate na vrlo maloj distanci iza napadnutog kamiona kako bi preuzeli ukradene stvari. Na kraju napada, napadači na vozilu se vraćaju do vozila koje ih je dovelo i usporavaju kako bi se udaljili od kamiona.

Kako reagovati na pretnju prevare?

ŠTA TREBA RADITI

- Ako sumnjate u legitimnost policije ili kontrolnih organa koje vas zaustavljaju na vašoj ruti:
  - Pozovite policiju da potvrdite legitimnost zaustavljanja i obavestite ih o svojim zabrinutostima.
  - Uvek obavestite svoj dispečerski/monitoring centar o znaku vlasti na putu koji od vas traži da zaustavite vozilo.
  - Zatražite da vas vlasti prate do najbliže policijske stanice radi neophodnih provera, dok obavestavate svoj dispečerski/monitoring centar.
- Instalirajte visokosigurnosne uređaje kako biste sprečili otvaranje vrata teretnog prostora dok vozite.
- Instalirajte senzore koji vas obavestavaju kada su zadnja vrata otvorena tokom vožnje.

ŠTA NE TREBA RADITI

- NE verujte slepo osobama koje tvrde da su policija ili drugi kontrolni organ bez provere njihovih akreditiva ili identifikacije.
- NE skrećite sa svoje planirane rute ili ne menjajte lokacije isporuke bez potvrde sa svojim dispečerskim/monitoring centrom.
- NE oklevajte da prijavite bilo kakve sumnjive incidente ili sumnje policiji, svom dispečerskom/monitoring centru i relevantnim vlastima.

Kako prijaviti pretnju prevare?

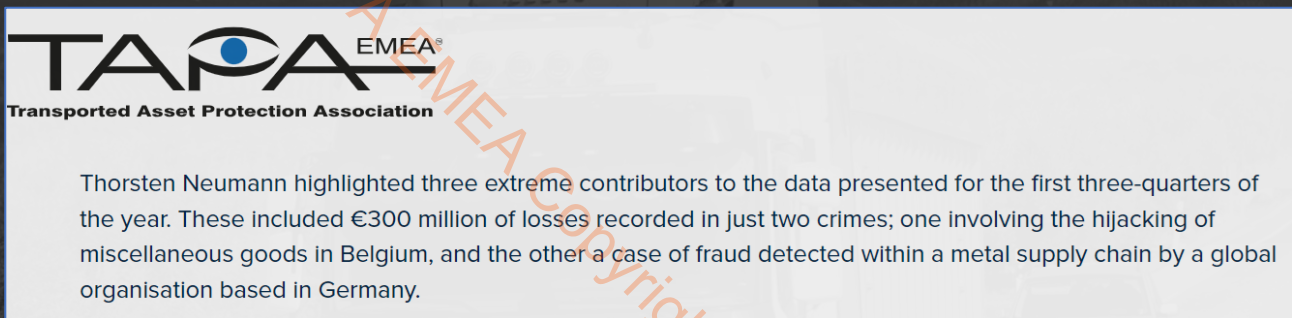
Ako vas zaustavi policija ili drugi kontrolni organ radi bilo kakvih provjera, odmah kontaktirajte sa svojim dispečerskim ili monitoring centrom i pružite informacije o:

- 📍 Vašoj lokaciji.
- 👮 Vrsti kontrolnog organa(ako je moguće).
- 🕒 Regstarskoj oznaci vozila ili druge karakteristike vozila kontrolnog organa.

Otmica

Šta je pretnja otmicom?

Otmica se odnosi na krađu (tereta) iz kamiona ili drugog vozila nakon što je prisiljeno da stane, npr. pošiljka duvana. Takođe znači opljačkati vozilo nakon što je prisiljeno da stane, često bez upotrebe nasilja. Incidenti otmice predstavljaju značajan rizik za vozače, s potencijalom za ozbiljne povrede ili čak smrtni ishod.

TAPA EMEA®
Transported Asset Protection Association

Thorsten Neumann highlighted three extreme contributors to the data presented for the first three-quarters of the year. These included €300 million of losses recorded in just two crimes; one involving the hijacking of miscellaneous goods in Belgium, and the other a case of fraud detected within a metal supply chain by a global organisation based in Germany.

Kako sprečiti pretnju otmice?

- **Budite svesni tokom vožnje**

Kao što je definisano, u situacijama otmice kamion treba da stane da bi kriminalci preuzeli kontrolu nad vozilom, stoga je najvažniji način da se izbegnu situacije otmice da ne stajete kada su te situacije očigledne i neizbežne. Na primer, ako vam osobe koje ne deluju kao legitimni kontrolni organi traže da stanete na putu, važno je biti oprezan i staviti svoju sigurnost na prvo mesto. Čak i pojedinci koji se predstavljaju kao lažni policajci ili drugi kontrolni organi mogu predstavljati rizik.

- **Prepoznavanje mogućih pretnji**

Ključno je biti budan i spreman da se nosite sa neprijateljskim situacijama. Obično, otmičari vas ili prate pre nego što pokušaju da preuzmu kontrolu nad vozilom ili voze ispred vas konstantnom brzinom kako bi pratili vaše ponašanje u vožnji.

Kako reagovati na pretnju otmicom?

ŠTA TREBA RADITI

- Držite sva vrata i prozore zaključane tokom vožnje.
- Budite oprezni i svesni svoje okoline. Obratite pažnju na svaku sumnjivu ili neobičnu aktivnost, vozila ili pojedince.
- Pokušajte da stvorite razdaljinu između svog vozila i sumnjivog vozila, tako da u slučaju da vas zaustave, možete da izvedete manevar i pobegnute.
- Održavajte redovan kontakt sa svojim dispečerskim/monitoring centrom ili drugim određenim kontaktima i delite sa njima ažuriranja o svojoj lokaciji i svim odstupanjima od planirane rute.

ŠTA NE TREBA RADITI

- NE dozvolite nijednoj osobi da putuje u vašoj kabini.
- NE stajte i ne izlazite iz vozila osim ako niste potvrdili validnost kontrolnog organa koji je od vas to tražio.
- NE opirite se niti se suočavajte sa otmičarima.
- NE pravite nagle ili sumnjive pokrete.
- NE dajte nepotrebne informacije otmičarima.

Kako prijaviti pretnju otmicom?

- Nakon incidenta otmice, ključno je prijaviti incident policiji i svom dispečerskom/monitoring centru čim bude sigurno da se to učini. Pružite im sve relevantne detalje kako biste pomogli u istrazi:
- Vreme/datum/lokacija incidenta i vaša trenutna lokacija (ako se razlikuje od lokacije incidenta).
- Bilo kakve povrede ili potreba za hitnom medicinskom pomoći.
- Ime vozača/registarske oznake kamiona/prikolice.
- Broj kriminalaca.
- Vrsta kontrolnog organa (ako je moguće).
- Bilo koja registarska oznaka vozila ili druge karakteristike kontrolnog organa.

Ulazak ilegalnih imigranata

Šta je pretnja ulaska ilegalnih imigranata?

Pretnja ulaska ilegalnih imigranata odnosi se na problem pojedinaca koji neovlašćeno pokušavaju da uđu u zemlje skrivajući se u drumskim vozilima. Iako ilegalna migracija postoji globalno kroz različite vidove transporta, evropska migrantska kriza posebno je uticala na kopneni transport, posebno na drumski i železnički prevoz tereta.

Kriminalne mreže uključene u krijumčarenje migranata predstavljaju značajnu pretnju, pri čemu se neke mreže isključivo fokusiraju na olakšavanje ilegalnih prelazaka granice pomoću drumskih vozila. To predstavlja brojne izazove i rizike za kompanije koje se bave drumskim prevozom tereta. Neki od posledica uključuju oštećenje imovine i tereta, fizičko i psihološko nasilje nad vozačima, kao i druge povezane probleme. Štaviše, u slučajevima kada je teret farmaceutski ili prehrambeni proizvod, neovlašćeni ulazak ilegalnih imigranata u teretni deo ili delimično otvaranje paketa smatra se kontaminacijom, i teret će biti odbijen prilikom isporuke.

Trenutno, rasprave o problemima koje ilegalni imigranti prouzrokuju evropskim kompanijama za drumski transport tereta nisu dobile na značaju.

Case example

CRIMINAL NETWORK CHARGING UP TO EUR 20 000 PER MIGRANT

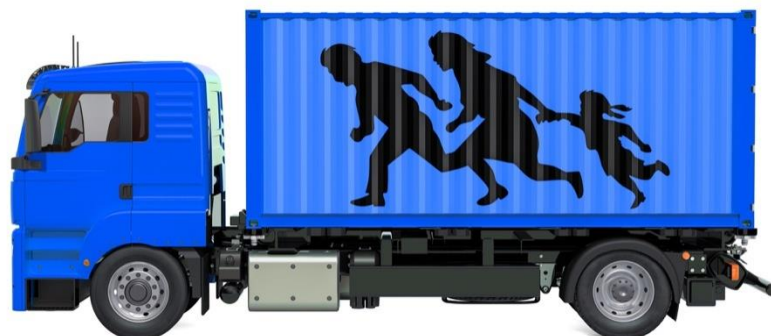
A criminal network facilitates the entry and secondary movements of irregular migrants in the EU. Migrants pay enormous sums to the smugglers to enter the EU clandestinely and move on to further destinations within its borders. The entire journey from the country of origin to the EU costs between EUR 15 000 and 20 000. The criminals advertise their illicit activities on various social media platforms to lure migrants, also by posting videos of successful transports. Migrants are moved along two main routes, either from Croatia via Slovenia to Italy, or from Serbia via Hungary to Austria.²⁵

Kako sprečiti pretnju ulaska ilegalnih imigranata?

Provere vozila pre i posle svakog zaustavljanja.

Uobičajeno je da ilegalni imigranti pokušavaju da uđu u vozilo kada je ono zaustavljeno ili parkirano.

Da biste to sprečili, veoma se preporučuje da vršite provere vozila pre i posle svakog zaustavljanja. Ova praksa uključuje obilazak oko vozila i osiguravanje da nema tragova pokušaja ulaska u teretni prostor, proveru ispravnosti carinskih obeležja i potvrđivanje da su sva vrata i sigurnosni uređaji pravilno zatvoreni i obezbeđeni.

Kako reagovati na pretnju ulaska ilegalnih imigranata?

ŠTA TREBA RADITI

- Budite prisutni na utovaru robe u vaše vozilo.
- Sigurnosni uređaji treba da budu pravilno postavljeni odmah nakon utovara.
- Kada preuzimate odgovornost za vozilo, uverite se da se u vozilu ne nalaze osobe.
- Proverite svoje vozilo i prikolicu pre nastavka putovanja. Proverite da li su sigurnosni uređaji i cerada u dobrom stanju i da nisu bili neovlašćeno otvoreni.
- Uvek proverite svoje vozilo nakon kraće ili duže pauze da biste potvrdili da nema tragova oštećenja i da su sigurnosni uređaji ispravni.
- Proverite sve spoljne skladišne prostore, osovine, kutije za alate, deflektore vetra (spojlere) i donju stranu vozila.

ŠTA NE TREBA RADITI

- NE koristite nebezbedne lokacije za parkiranje za kratke i duge pauze u oblastima gde je rizik od ulaska ilegalnih imigranata u vaše vozilo visok.
- NE planirajte pauzu/noćenje u udaljenim oblastima (npr. industrijske zone, odmarališta).
- NE pravite nepotrebne pauze dok vozite.
- NE zaustavljajte se odmah ako vam druge osobe signalizuju da to učinite (npr. zbog „problema“ sa vašim vozilom).
- NE otvarajte prikolicu/vozilo.
- NE prilazite migrantima, održavajte distancu.
- NE dodirujte teret/prikolicu, jer postoji rizik od kontaminacije.

Kako prijaviti pretnju ulaska ilegalnih imigranata?

Ako primetite ili posumnjate na pretnju ulaska ilegalnih imigranata, odmah kontaktirajte sa lokalnom policijom ili hitne službe u vašem području.

- 📍 Pružite im sve relevantne detalje,
  - lokaciju
  - broj uključenih osoba
  - sve identifikacione informacije o uključenim osobama
- 👤 Obavestite svoj dispečerski/monitoring centar ili odgovarajuće osoblje unutar vaše kompanije o pretnji ulaska ilegalnih imigranata.
- 📋 Pratite procedure svoje kompanije.

Zločin „na vozilima na poslednjem kilometru“

Šta je pretnja zločinom na „vozilima na poslednjem kilometru“?

Pretnja zločinom na vozilima na poslednjem kilometru odnosi se na kriminalne aktivnosti koje ciljaju na dostavna vozila na poslednjem kilometru u urbanim područjima. Ova vozila, poput minivanova ili manjih kamiona, često se više zaustavljaju kako bi dostavila ili preuzela male pakete. Vozila na poslednjem kilometru su posebno ranjiva na ove vrste zločina zbog čestih stajanja i vrednog sadržaja koji nose.

Kako sprečiti pretnju zločinom na „vozilima na poslednjem kilometru“?

- Bezbednosni sistemi prilagođeni nameni vozila (automatsko zaključavanje, RFID trake itd.)

Postoji mnogo bezbednosnih sistema prilagođenih nameni vozila za sprečavanje ovakvih incidenata, ali je najvažnija mera uvek zaključati sva vrata vozila i aktivirati instalirane bezbednosne sisteme (alarm za provalu, imobilizator itd.).

U poslednje vreme postoje neki veoma napredni bezbednosni sistemi (na primer, RFID narukvice na vozačevoj ruci koje automatski zaključavaju vrata vozila i aktiviraju sve bezbednosne sisteme kada se vozač udalji na određenu distancu od vozila (npr. 3-5 m). Ove narukvice takođe otključavaju brave vozila kada vozač dođe na određenu udaljenost od vozila.

Kako reagovati na pretnju zločinom na „vozilima na poslednjem kilometru“?

ŠTA TREBA RADITI

- Uvek zaključavajte svoje vozilo i aktivirajte sve bezbednosne sisteme kada stanete da izvršite isporuku.
- Budite oprezni i svesni svoje okoline.
- Identifikujte sumnjivo ponašanje ili pojedince i prijavite bilo kakve neobične incidente svom monitoring/dispečerskom centru.
- Nosite daljinski upravljač za aktivaciju sirene alarmnog sistema vozila u slučaju da na daljinu vidite da je neko ušao u vaše vozilo ili pokušava da uđe.

ŠTA NE TREBA RADITI

- NE parkirajte daleko od mesta isporuke i izbegavajte dugo hodanje sa paketima u rukama da biste stigli do mesta isporuke.
- NE preopterećujte se paketima kada izlazite iz vozila za isporuku, tako da su vam ruke zauzete i pokušavate da zatvorite vrata vozila nogom.
- NE ostavljajte ključeve u kontaktu ili bez nadzora unutar vozila, čak ni na kratko.
- NE ostavljajte vredne predmete, uključujući lične stvari ili pakete velike vrednosti, vidljive izvan vozila.
- NE delite specifične informacije o isporuci, kao što su tačan sadržaj, adrese ili rasporedi isporuka, sa osobama koje nisu ovlašćene ili uključene u proces isporuke.

Kako prijaviti pretnju zločinom na „vozilima na poslednjem kilometru“?

Prijavlivanje pretnje/incidenta na vozilima na poslednjem kilometru je ključno za rešavanje situacije i osiguranje bezbednosti vas, vašeg vozila i paketa koji se isporučuju. Evo kako možete prijaviti takve incidente:

- Odmah obavestite lokalnu policiju ili hitnu službu u vašem području.
- Pružite im sve relevantne detalje, uključujući lokaciju, opis incidenta i sve identifikacione informacije o osobama koje su učestvovala.
- Prijavite pretnju svom centru za otpremu/nadzor ili odgovarajućem osoblju u vašoj kompaniji.
- Pokušajte da sačuvate sve dokaze povezane sa incidentom, kao što su fotografije, video snimci ili bilo koji fizički dokazi koji mogu biti korisni za istragu.

Sajber kriminal i curenje bezbednosnih informacija

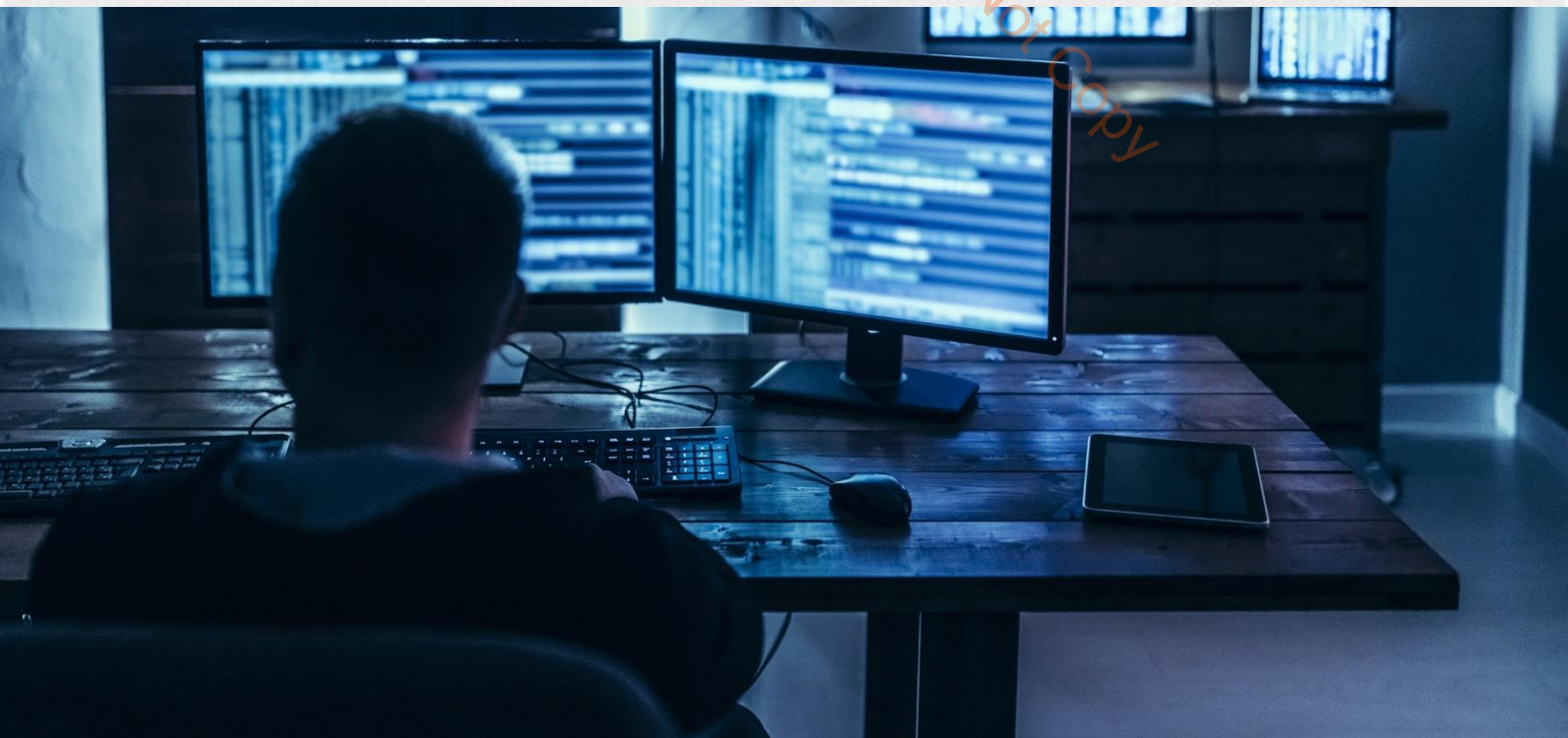
Šta je pretnja sajber kriminalom i curenjem bezbednosnih informacija?

U bezbednosti lanaca snabdevanja, sajber kriminal se odnosi na napade na informacione sisteme usmerene na krađu osetljivih informacija o teretu (kao što su poreklo i destinacija, ruta, vrste i vrednosti tereta) ili nenamerna curenja informacija od strane pružalaca logističkih usluga ili vozača. Ovaj dokument se fokusira na nenamerna curenja informacija od strane vozača putem njihovih naloga na društvenim mrežama ili e-pošte.

Kako sprečiti sajber kriminal i pretnju curenja informacija?

To zahteva snažne mere zaštite, uz razumevanje da ljudski faktor ostaje najslabija karika. Kriminalci često koriste ranjivosti putem fišing mejlova, zlonamernih dokumenata, tehnika socijalnog inženjeringa i nezaštićenog softvera i hardvera.

- Budite oprezni sa fišing napadima na telefonima i tabletima. Uvek treba da proveravate dolazne mejlove, posebno one koji traže da koristite link za dalji postupak. Na ovaj način kriminalci mogu pristupiti informacijama sa vašeg telefona uključujući detalje o ruti i teretu.
- Zaštita informacija o pošiljci i dokumentima. Kriminalci mogu efikasno organizovati napad tako što dobiju pristup dokumentima o pošiljci koji sadrže važne informacije. Na primer, CMR dokument uključuje detalje kao što su poreklo tereta, odredište, vrsta, količina, naziv prevoznika, broj carinskog obeležja i slično. Ako kriminalci ciljaju vaš teret, dovoljno je da imaju pristup ovim informacijama da bi započeli organizovanje napada.
- Potrebno je znati osnovno. Dokumenti o pošiljci nisu jedini način na koji kriminalci mogu dobiti pristup gore navedenim informacijama. Često, nekontrolisana distribucija ovih informacija (bilo usmeno ili pismeno) među zaposlenima, posebno onima koji ne bi trebalo da znaju ove informacije, dovoljna je da adekvatno obučene osobe izvuku ove informacije i dostave ih kriminalnim grupama.

Kako odgovoriti na sajber kriminal i pretnju curenja informacija?

Ako sumnjate na curenje informacija bilo iz računarskih sistema ili iz nekontrolisane dokumentacije, potrebno je da ovo prijavite vašem dispečerskom centru i zatražite od njih uputstva o tome kako da ublažite posledice.

Kako odgovoriti na sajber kriminal i pretnju curenja informacija?

ŠTA TREBA RADITI

- Uvek proverite podatke o pošiljaocu pre nego što kliknete na link u primljenom mejlu.
- Zaštitite dokumente o pošiljci dok su pod vašim nadzorom.
- Prijavite bilo kakvo neobično ponašanje vašeg mobilnog telefona i zatražite od IT odeljenja da ga proveri.
- Prijavite bilo kakve sumnjive aktivnosti ili incidente IT odeljenju ili timu za bezbednost vaše organizacije.
- Koristite jake, jedinstvene lozinke za sve svoje naloge i pristup mobilnom telefonu.

ŠTA NE TREBA RADITI

- NEMOJTE odgovarati na dolazne pozive sa nepoznatih brojeva (obično iz inostranstva).
- NEMOJTE deliti informacije o vašim rutama, uključujući vrstu tereta, procenjenu vrednost, poreklo, odredište i pauze, sa osobama koje ne treba da znaju te informacije.
- NEMOJTE objavljivati poslovne informacije i slike na društvenim mrežama.
- NEMOJTE ostavljati svoje uređaje bez nadzora ili otključane, posebno na javnim mestima.

Kako prijaviti sajber kriminal i pretnju curenja informacija?

Ako sumnjate da ste postali žrtva sajber kriminala vezanog za vašu transportnu rutu ili ste prepoznali curenje detalja vašeg itinerara, odmah to prijavite vašem dispečeru. U vašem izveštaju uključite sledeće detalje:

- Kako ste identifikovali curenje informacija ili posumnjali na sajber kriminal.
- Koje tačno informacije su procurele ili bile kompromitovane.

Funkcionalnosti dispečerskih ili centara za praćenje i podršku vozačima

Centri za praćenje i podršku igraju ključnu ulogu u pružanju sigurnosti i bezbednosti sredstava kao što su kamioni ili prikolice tokom transporta. Važno je razumeti razliku između praćenja i monitoringa:

- **Praćenje:** Praćenje se odnosi na poznavanje statusa ili lokacije vašeg kamiona i/ili prikolice. Pruža realne informacije o lokaciji vozila, omogućavajući vidljivost i praćenje njegovih kretanja.
- **Monitoring:** Monitoring ide dalje od praćenja tako što upoređuje stvarni status vašeg kamiona i/ili prikolice, kao što je lokacija, sa planiranim ili očekivanim statusom. Uključuje posredovanje unapred definisanog plana ili rute i kontinuirano upoređivanje stvarnih podataka koje pruža sistem za praćenje sa očekivanim podacima.

Važno je napomenuti da monitoring može da se vrši samo kada postoji unapred definisan plan ili ruta. Bez adekvatnog planiranja, nema ničega što bi se moglo monitorisati. Stoga se centri za monitoring oslanjaju na precizno planiranje i informacije o realnom vremenu praćenja kako bi efikasno pratili napredak i bezbednost sredstava tokom transporta.

Takođe treba napomenuti da čak i u transportima gde ne postoji posebna funkcija za monitoring radi nadzora izvršenja rute, uvek postoji vrsta nadzora od strane dispečera prevoznika prema vozačima i teretu, kako bi se osiguralo da nema neočekivanih događaja tokom transporta. Stoga, uvek treba imati na umu da postoji neko u sedištu firme ili centru za monitoring ko brine o vašoj bezbednosti i sigurnosti tereta.

Ruta je kombinacija:

- kamiona (sa prikolicom, ako je primenjivo),
- vozača,
- polazišta,
- odredišta,
- vremena polaska,
- procenjenog vremena dolaska, i
- planiranih zaustavljanja na unapred definisanim lokacijama sa povezanim vremenskim intervalima za svako zaustavljanje između njih.

Postoje različite tehnike/mode monitoringa:

- **Aktivni monitoring:** Monitoring stanica aktivno prati i nadgleda lokaciju i napredak sredstva tokom čitavog trajanja rute u realnom vremenu.
- **Pasivni monitoring:** Monitoring stanica proverava i beleži izvršenje rute jednom ili nekoliko puta tokom njenog trajanja.
- **Monitoring po izuzecima:** Monitoring stanica prima alarme ili obaveštenja samo kada dođe do odstupanja od planirane rute ili rasporeda.
- **Monitoring po vremenskom intervalu:** Monitoring stanica proverava izvršenje rute u redovnim vremenskim intervalima, kao što su svakih 15, 30 ili 60 minuta. Verifikuje da li sredstvo prati planiranu rutu i pridržava se očekivanog rasporeda unutar ovih unapred definisanih intervala.
- **Monitoring po prelaznim tačkama rute:** Monitoring stanica proverava svaku specifičnu prelaznu tačku (npr. dolazak na određenu lokaciju) kako bi se osiguralo da ruta bude izvršena prema planu.

U principu, odgovornost monitoring stanice je:

- Prijem,
- Verifikacija, i
- Reagovanje na alarmni događaj (svako odstupanje od planirane rute) u dogovorenom vremenskom intervalu.

Verifikacija se obično vrši putem telefonske komunikacije između monitoring stanice i vozača, koristeći specifičnu šifru. Vozač je obavezan da u svom odgovoru uključi šifru kako bi se identifikovao i potvrdio svoj status. Međutim, na visokorizičnim rutama, vozač može dobiti instrukciju da isključi šifru u slučaju stvarnog alarma, kao što je situacija talaca.

Kada vozač može komunicirati sa monitoring stanicom, ključno je da pruži tačne informacije. Ovo osigurava da operater na monitoring stanici može potpuno razumeti situaciju i pokrenuti odgovarajući protokol za reagovanje.

U slučaju da je vozač talac, moraju postojati unapred definisani protokoli za reagovanje. Ovi protokoli uzimaju u obzir da vozač možda neće moći pružiti tačan opis situacije zbog trenutnih okolnosti. Monitoring stanica će pokrenuti potrebne akcije reagovanja na osnovu uspostavljenih protokola kako bi osigurala bezbednost vozača i tereta.

Brojevi hitnih službi u Evropi

Država	Policija	Hitna pomoć
Austria	133 or +43 59 133	112
Belgium	101	112
Bulgaria	112 or 166 or 02 98 28 363	112 or 160
Croatia	112 or 192	112 or 194
Cyprus	112 or 199	112 or 199
Czech Republic	112 or 158	112 or 155
Denmark	112 or 114	112
Estonia	112	112
Finland	112	112
France	17 or 112	15 or 112
Germany	110	112
Greece	100 or 112	166 or 112
Hungary	107 or 112	104 or 112
Ireland	112 or 999	112 or 999
Italy	112 or 113	112 or 118
Latvia	110 or 112	113 or 112
Lithuania	112	112
Luxembourg	113	112
Malta	112	112
Netherlands	112	112
Poland	112 or 997	112 or 999
Portugal	112	112
Romania	112	112
Spain	112 or 091 or 092	112 or 061
Slovakia	112	112 or 155
Slovenia	112 or 113	112
Sweden	112	112
Switzerland	117	144
UK	999	999 or 111

Korisna pravila za vozače

Transportujete robu koja može biti meta organizovanih kriminalaca. Da biste zaštitili sebe i svoj teret, pratite dole navedene instrukcije bez ikakvih izuzetaka:

1. Koristite auto-puteve za duga putovanja do glavnih destinacija. Ako je moguće, izbegavajte korišćenje sporednih puteva.
2. Vozači i pomoćno osoblje ne smeju razgovarati niti otkrivati bilo kakve informacije o svojoj pošiljci trećim stranama tokom putovanja. Otkrivanje informacija o poslu (rute, teret, itd.) na ličnim nalogima društvenih mreža takođe treba izbegavati.
3. Nikada ne prevozite neovlašćene putnike. Nikada ne vozite stopere.
4. Uvek držite svoje vozilo zaključano, čak i dok vozite.
5. Nikada ne ostavljajte vozilo ili pošiljku bez nadzora. Pauze radi odmora (kao što su obroci i/ili odlasci u toalet) ne smeju narušiti ovaj proces - ako su dva vozača u vozilu, jedan od njih mora ostati uz vozilo u svakom trenutku. Ako vozilo mora da stane na duže vreme, proverite sa dispečerskim centrom ili monitoring stanicom da biste se uverili da parkirate samo na odobrenim bezbednim lokacijama, poput sertifikovanih/sigurnih parking-mesta, naplatnih rampi ili policijskih stanica u manjim gradovima ili selima. Putujte u konvojima kad god je to moguće.
6. Ako je neizbežno parkirati izvan bezbednog/zaštićenog područja, preduzmite dodatne bezbednosne mere kao što je parkiranje na zadnjim vratima prema drugom kamionu ili zidu.
7. Ako isporuka nije moguća, treba zatražiti instrukcije od dispečera ili monitoring centra šta učiniti sa teretom.
8. Uvek insistirajte na jasnim, preciznim potvrđama o prijemu. Vozač treba da proveri identifikaciju osobe koja prihvata robu u ime kupca pre predaje paketa. Odbijte svaku izmenu osobe ili adrese za prijem promenjene u poslednjem trenutku.
9. Odnosite se oprezno prema ponuđenim a nezahtevanim ponudama pomoći od nepoznatih osoba.
10. Obratite pažnju na signale drugih vozača da nešto nije u redu sa vašim vozilom i postupajte sa velikim oprezom.
11. Kriminalci se ponekad predstavljaju kao policajci ili drugi kontrolni organi; stoga treba obratiti dodatnu pažnju kada vas neočekivano zaustave kontrolni organi. Vozači treba da obaveste svoj dispečerski centar ili monitoring stanicu o svojoj lokaciji pre nego što zaustave vozilo, ako je to bezbedno učiniti.
12. Održavajte redovan kontakt sa dispečerskim centrom/bazom. Vozač treba da ima više metoda za kontakt sa dispečerskim centrom/bazom (npr. modul za komunikaciju, mobilni telefon, RF radio, itd.). Vozač uvek treba da nosi mobilni telefon ili drugi komunikacioni uređaj.
13. Pratite retrovizore i obratite pažnju na vozila koja možda prate vaš kamion. Prijavite bilo kakva sumnjiva vozila ili trenutne incidente.
14. Imajte kod sebe karticu sa informacijama o sigurnosti vozača, uključujući sve brojeve za hitne slučajeve.
15. Budite oprezni pri prihvatanju dolaznih poziva ili mejlova sa nepoznatih brojeva/mejl adresa.

Nikada ne kršite pravila. Ova pravila su osnova za preuzimanje tereta i obavljanje prevoza!

Literatura

1. European Parliament study on Organized Theft of Commercial Vehicles and their Loads in the European Union
2. International Journal of Retail & Distribution Management Vol. 43 No. 3, 2015 pp. 204-220, Cargo Theft at non-secure parking locations, ©Emerald Group Publishing Limited, 0959-0552, DOI 10.1108/IJRDM-06-2013-0131
3. TAPA EMEA, 18 MONTHS OF CARGO CRIME EUROPE, MIDDLE EAST & AFRICA REGION, REPORTING PERIOD TO 30 JUNE 2022
4. The International Journal ENTREPRENEURSHIP AND SUSTAINABILITY ISSUES ISSN 2345-0282, 2018 Volume 5 Number 3 (March) PECULIARITIES OF ILLEGAL IMMIGRANT'S INTRUSIONS INTO ROAD FREIGHT TRANSPORT UNITS IN THE FRANCE - UK CORRIDOR
5. Europol DECODING THE EU'S MOST THREATENING CRIMINAL NETWORKS, PDF | ISBN 978-92-95236-25-7 | DOI: 10.2813/811566 | QL-05-24-250-EN-N
6. Cyber-Security and Information Warfare, Copyright © 2019 by Nova Science Publishers, Inc. pp. 201, A Case Study Analysis of Attacks and Losses in the Supply Chain with the Use of GPS or GSM Jammers by the Attackers Panayiotis Laimos, Michalis Chronopoulos, Chrysanthi Laimou and Nikoleta Atanasova, ISBN: 978-1-53614-386-7
7. <https://www.fleeturope.com/en/technology-and-innovation/global/features/ransomware-rise-again-causing-shattering-damages-fleets?t%5B0%5D=Fleet%20Management&curl=1>
8. Europol Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA) 2023, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023, PDF ISBN: 978-92-95220-83-6 ISSN: 2363-1627 doi:10.2813/587536 QL-AL-23-001-EN-N, © European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, 2023
9. <https://www.cybertalk.org/2021/07/28/ransomware-attacks-on-the-transportation-industry-2021/> Ransomware attacks on the transportation industry, 2021
10. <https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/immigration/11694134/Calais-crisis-Illegal-immigrants-shut-down-all-Channel-traffic.html>
11. BSI and TT Club 2023 Cargo Theft Report, April 2024

Izjava o odricanju odgovornosti za Vodič o bezbednosti vozača

Ovaj dokument o Vodiču za bezbednost vozača pruža korisne savete i informacije koje su kompilirane prema našem najboljem znanju i verovanju, bazirane na iskustvu i prikupljenim informacijama. Teme su odabrane prema trenutnim trendovima i potrebama u 2024. godini, razrađene i objavljene od strane TAPA EMEA. Asocijacija deluje kao podrška industriji i povezanom lancu snabdevanja u ovom kontekstu, sa ciljem da se minimizira mogućnost gubitaka od rizika navedenih u ovom dokumentu.

Molimo vas da imate na umu da broj i nabranje pomenutih tačaka možda nije iscrpan, i da ovde nisu navedene sve potencijalne opasnosti ili dalji rizici.

Preporuke u vezi sa akcijama koje treba izbegavati ili pravilnim ponašanjem pomenutim u dokumentu takođe odražavaju stručnost eksperata TAPA EMEA koji su učestvovali u kreiranju ovog vodiča.

Ovaj dokument služi isključivo kao podrška i preventivna mera za vozače. Odgovornost za primenu, pravilnu upotrebu i ispravnu primenu ostaje na čitaocu, korisniku ili industriji, uključujući pružaoce logističkih usluga.

Korisnik/čitalac dokumenta je svestan povezanih akcija. Ni TAPA EMEA ni doprinoseći stručnjaci ne preuzimaju nikakvu obavezu, odgovornost ili odgovornost po deliktom pravu u vezi sa pomenutim temama, njihovim rukovanjem ili pruženim podacima, koji se zasnivaju na poverenju u navedene reference i informacije koje su pružile treće strane.

Informacije o objavljivanju i autorskim pravima

Obaveštenje o autorskim pravima TAPA EMEA prikazano u ovom dokumentu pokazuje kada je poslednji put izdat dokument.

@ TAPA EMEA 2024

Nema autorskog prava bez dozvole TAPA EMEA, osim ako je dozvoljeno zakonom o autorskim pravima.

Istorija publikacije

Prvi put objavljeno u junu 2024. godine.

(sadašnje) izdanje objavljeno u junu 2024. godine.

